

Så går det för skogsindustrin

- Framtiden talar för den förnybara skogsråvaran

Mats Kinnwall

Chefsekonom
mats.kinnwall
@skogsindustrierna.se,
08-762 72 66

Katrin Heinsoo

Rådgivare Branschstatistik
katrin.heinsoo
@skogsindustrierna.se,
08-762 62 42

Magnus Niklasson

Marknadsanalytiker
Träprodukter
magnus.niklasson
@skogsindustrierna.se,
08-762 72 56

Torgny Persson

Forsknings- och
innovationsdirektör
torgny.persson@
skogsindustrierna.se
08-762 79 79

Om rapporten

Rapporten har från och med denna utgåva utökats med en prognos för svensk skogsindustris förväntade utveckling, baserad på den globala ekonomiska utvecklingen. Precis som tidigare innehåller rapporten en redogörelse för utvecklingen och läget för skogsindustrin och dess delbranscher sågverks-, massa- och pappersindustrin.

Informationen baseras på officiell statistik och på Skogsindustriernas statistik. Rapporten kommer ut tre till fyra gånger per år och riktar sig till en bred läsekrets av beslutsfattare, journalister, analytiker och andra intressenter. De jämförelser som redovisas avser samma period föregående år om inte annat anges. Rapporten finns även på skogsindustrierna.se.

Sammanfattning

Världen har nu hämtat sig från den inledande chocken efter det amerikanska presidentvalet. Donald Trumps tydliga America First-strategi har gett kortsiktigt svagt positiva effekter på framför allt industrisektorn men det är osannolikt att de förväntningar som projiceras i diverse barometrar kommer att omsättas i en starkare konjunktur, utom möjligtvis kortsiktigt i USA. Läs mer i kapitel 1.

I kapitel 2 och 3 beskrivs marknadsutvecklingen för massa resp. papper. På massasidan har året inletts positivt med ökad produktion och leverans, där särskilt Asien har en stark efterfrågan. Även papperstillverkningen har öppnat året positivt, dock med fortsatt utveckling mot minskning för grafiskt papper och ökning för förpackningsmaterial,

Kapitel 4 avhandlar sågade trävaror. Både produktion och konsumtion ligger på höga nivåer och utvecklingen är positiv, särskilt i USA och Kina. En handelstvist mellan USA och Kanada har höjt prisnivån i USA samtidigt som hamnkonflikten i Göteborg ger negativa följder för svenskträvaruexport och övrig skogsindustri. Sammantaget har emellertid sågade trävaror en ljus framtid då allt fler inser klimatnyttan i smarta träprodukter.

Skogsindustrin fortsätter att investera, framför allt inom massa och papper och exportvärdet 2016 uppgick till 125 miljarder kr. Mer om detta i kapitel 5.

Forskning och utveckling är central för att skogsindustrin ska fortsätta vara konkurrenskraftig och därmed kunna vara en motor i resan mot en hållbar bioekonomi. Investeringarna i dessa områden behöver öka, och i Skogsnäringsens forskningsagenda har skogsindustrin, skogsägarna och akademien enats om hur dessa investeringar bäst ska göras. Läs mer i kapitel 6.

Innehållsförteckning

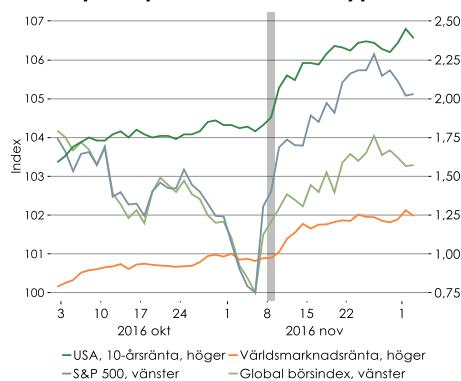
1. Konjunkturläget	2
2. Massa - marknadsutveckling	4
3. Papper - marknadsutveckling	6
4. Sågade trävaror Magnus	10
5. Investeringar, exportvärde	15
6. Forskning och utveckling	17

1. Konjunkturläget

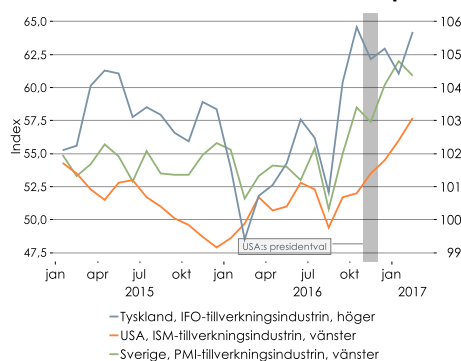
Mats Kinnwall

- Överdriven optimism om Trumponomics effekter
- Barometrarna överskattar konjunkturen

1.1 Trump skapade marknadshype

1.2 Barometrarna skenar efter Trump

Global konjunktur

Världens finansmarknader fick spatt efter att Donald Trump vann USA:s presidentval i november 2016. Tvärt emot många förståsigpåares profetior sköt börserna iväg mot nya rekordnivåer samtidigt som marknadsräntorna steg kraftigt. **Se diagram 1.1.** Skälet till dramatiken var enkelt: finansmarknaderna tog Trump på orden när han förutskickade kraftiga finanspolitiska stimulanser i form av infrastrukturinvesteringar och skattesänkningar.

Förväntningarna om starkare ekonomisk utveckling har även tydligt avspeglats i stigande konjunkturbarometrar världen över de senaste månaderna. **Se diagram 1.2.** I synnerhet har optimismen spirat inom industrisektorerna där många företag känner sig kallade att bidra till upprustningen av USA:s i många fall bristfälliga infrastruktur; frågan är hur många som blir utvalda i slutändan, Trumps America First-agenda ger anledning till försiktighet hos företag som inte har verksamhet i USA. Det verkar högst sannolikt att USA kommer att ge tydliga fördelar till inhemsk industri de kommande åren.

Prognosmakare världen över har också reviderat sina kortsiktiga tillväxtprognoser i mer positiv riktning på sistone, som en reaktion på Trumps planer. Visa av sina alltför optimistiska prognoser de senaste åren har dock de flesta varit betydligt mer försiktiga att ta ut svängarna jämfört t ex med finansmarknaderna. I de flesta fall handlar det om att man skruvat upp bedömningarna av USA:s tillväxt med några tiondels procentenheter för 2017 vilket förefaller vara en rimlig bedömning. Räkna således med att USA växer med c:a 2,5 procent i år.

Trumpeffekten: Svagt positiv för USA på kort sikt

Somliga gör jämförelser mellan Trumps förmodade agenda och Roosevelts The New Deal under 1930-talet. Den jämförelsen haltar emellertid kraftigt eftersom 1930-talet, till skillnad från nuläget, kännetecknades av depression och massarbetslöshet. När The New Deal introducerades 1933 var t ex arbetslösheten i genomsnitt långt högre än 20 procent samtidigt som nominell BNP rasade med över 20 procent. På 1930-talet fanns det således gott om lediga resurser och därmed utrymme för realekonomiska effekter av finanspolitisk stimulans utan risk för överhettning.

Andra har dragit paralleller med det tidiga 1980-talet och Ronald Reagans politik. Även jämförelsen med Reaganomics haltar dock, också då var USA:s ekonomi svag med gott om lediga resurser att växa in i. Idag befinner sig ekonomin istället nära eller t.o.m. över fullt resursutnyttjande där ytterligare stimulans istället riskerar att leda till inflation och motverkande räntehöjningar.

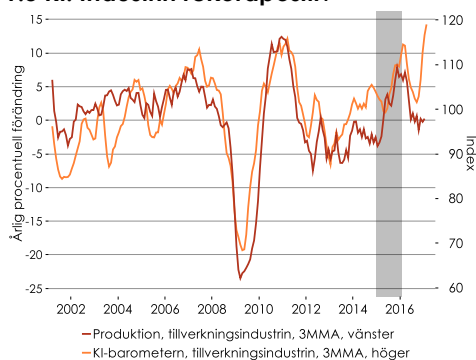
Små kortsiktiga Trumpeffekter på övriga världen

Även om osäkerheten är mycket stor talar ändå en del för att finanspolitisk stimulans kommer att ge viss positiv effekt på USA:s konjunktur i det korta perspektivet. De positiva smittoeffekterna på resten av världen blir dock sannolikt mycket begränsade med tanke på America-First strategin. USA:s betydelse för världsekonomin har för övrigt minskat ordentligt under de senaste decennierna i takt med att andra länder, i synnerhet Kina, vuxit i rask takt. Även om USA fortfarande är världens särklassigt största ekonomi har dess andel av världshandeln fallit kraftigt sedan millennieskiftet. År 2000 motsvarade USA:s import nästan 19 procent av global import, en andel som fallit till c:a 14 procent. Samma mönster gäller för andelen av exporten i t ex Eurozonen, Kina och Sverige som går till USA.

Visserligen är USA:s betydelse för världsekonomin större än vad som antyds enbart av exportandelen – USA är t ex fortfarande världens finansiella epicentrum – men det råder ingen tvekan om dess vikt minskat ordentligt. Paradoxalt nog kommer America-First dessutom innebära att USA:s betydelse i världsekonomin minskar ytterligare i takt med att diverse protektionistiska åtgärder sätts i sjön.

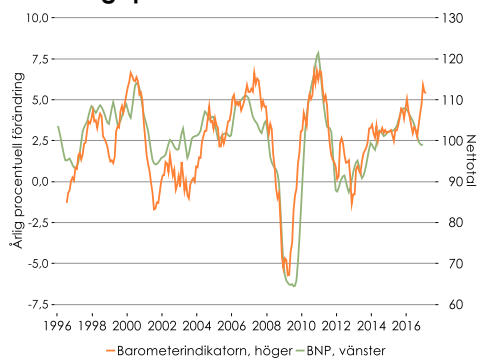
Förhoppningarna spirar trots allt på många håll att en starkare USA-konjunktur ska få positiva smittoeffekter även på resten av världen. Det är dock ytterst osannolikt att Trumpeffekten blir tillräckligt stark för att bryta den period med medel tillväxt som kännetecknat världsekonomin sedan finanskrisen. Sammanfattningsvis måste man ta det senaste skuttet i konjunkturbarometrar med en rejäl skopa salt, barometrarnas träffsäkerhet har varit minst sagt låg de senaste åren och hårda data ger ännu inget stöd för påtagligt förstärkt världskonjunktur. Det finns därför ingen anledning att signifikant skruva upp tillväxtprognoserna för Eurozonen från nuvarande c:a 1,5 procent, i synnerhet med tanke på den stora osäkerhet som råder kring EU:s framtid kopplad till kommande president- och parlamentsval.

1.3 KI: Industrin rekordpositiv

Källa: Macrobond

1.4 Stort gap mellan BNP och KI

Källa: Macrobond

Sverige: Små konjunkturer av Trump

De svenska konjunkturbarometrarna har tagit större språng än i flertalet andra länder. Liksom på andra håll måste man emellertid förhålla sig skeptiskt till optimismen. Exempelvis har inköpschefsindex för tillverkningsindustrin helt förlorat relevansen för industrikonjunkturen de senaste åren. **Se diagram 1.3.** Även Konjunkturinstitutets industribarometrar har stuckit iväg mot rekordnivåer på sistone. Än så länge har dock inte barometrarnas optimism avspeglats i hårda data, produktionen i tillverkningsindustrin ökade bara två procent i januari jämfört med samma månad 2016.

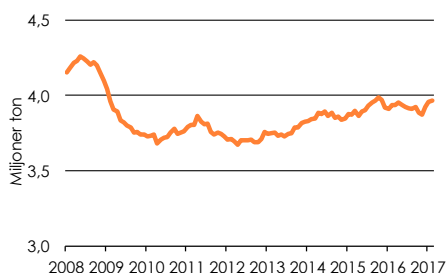
Ska man tro Konjunkturinstitutet är det inte bara inom industrin som stämningen är på topp, även indikatorn för ekonomin i sin helhet befinner sig på historiskt höga nivåer. **Se diagram 1.4.** Också i detta fall är det upp till bevis, hittills finns det inte mycket som pekat på att BNP kommer att accelerera i den takt som KI-barometern antyder. En hel del tyder således på att optimismen är överdriven och att gapet mellan världsbild och verklighet åtminstone till stor del kommer att slutas via ett fall i barometern framöver.

2. Massa - marknadsutveckling

Katrin Heinsoo

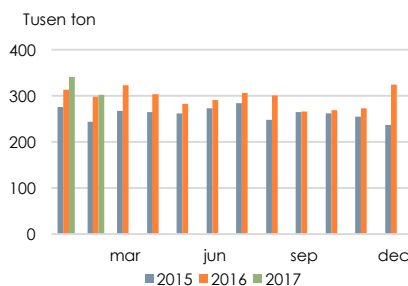
- Sverige, positiv start på 2017
- Globalt fortsätter den positiva utvecklingen

2.1 Produktion av marknadsmassa-februari 2017, rullande 12 månader

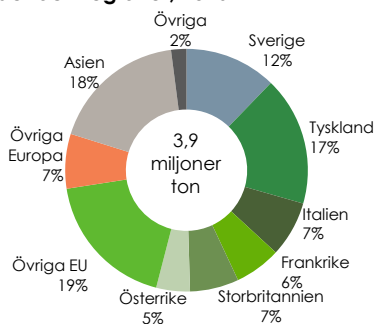
Källa: Skogsindustrierna

2.2 Export av kemisk massa

Källa: Skogsindustrierna

2.3 Sveriges leveranser av massa till olika länder och regioner, 2016

Källa: Skogsindustrierna

De jämförelser som redovisas avser samma period 2015 om inte annat anges.

Stabil massaproduktion

Den totala tillverkningen av all massa i Sverige, både marknadsmassa och massa för eget behov, har minskat något och var 11,6 miljoner ton. Av dessa har 7,6 miljoner ton använts inom företagen för deras egen papperstillverkning.

I rapporten framöver behandlas enbart den massa som säljs på den öppna marknaden. Den kemiska massan består av sulfat och sulfit. 70 procent av marknadsmassan utgörs av blekt barrsulfat och de resterande fördelas på övrig kemisk massa och mekanisk massa med 20 respektive 10 procent.

Produktionen av marknadsmassa i Sverige för 2016 har varit oförändrad, det vill säga 3,9 miljoner ton för helåret. Sedan den stora nedgången i samband med finanskrisen har tillverkningen av marknadsmassa haft en försiktig uppgång och vuxit till dagens nivå. Tillverkningen av kemisk massa har under året varit oförändrad och vid årets slut har det producerats 3,5 miljoner ton. Den mekaniska massan har ökat med knappt en procent till 386 000 ton.

Under inledningen av 2017 har tillverkningen av marknadsmassa fortsatt sin positiva utveckling. Den totala tillverkningen av marknadsmassa har stigit till 714 000 ton en uppgång med nästan sex procent jämfört med januari-februari 2016. Den kemiska massan har gått upp med fem procent och även den mekaniska massan har ökat. **Se diagram 2.1.**

Massaleveranser i förändring

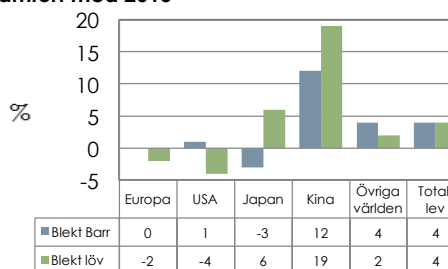
Den totala exporten av massa har för 2016 hamnat på samma nivå som 2015, det vill säga 3,4 miljoner ton. Leveranserna av den kemiska massan har minskat med knappt en procent, medan exporten av den mekaniska massan har vuxit med nio procent under 2016. De inhemska leveranserna har under året gått upp med fem procent till 480 000 ton. Sverigeleveranserna av den kemiska massan har ökat medan de inhemska leveranserna av den mekaniska massan har minskat. **Se diagram 2.2.**

I början av 2017 har både exporten och de inhemska leveranserna haft en fortsatt gynnsam utveckling. Den totala massaexporten har stigit med fyra procent medan Sverigeleveranserna har ökat med nästan sex procent. Den totala exporten av massa har gått upp till 600 000 ton och de inhemska leveranserna har stigit till 80 000 ton. Exporten av kemisk massa har fortsatt uppåt och hittills i år har exporten stigit med fyra procent, även de inhemska leveranserna av kemisk massa har ökat med nästan fem procent.

Export

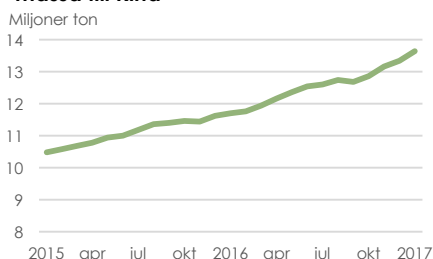
Leveranserna till EU har under 2016 backat med 2,5 procent till 2,4 miljoner ton. Exporten till Tyskland, Sveriges enskilt största marknad, har försämrats under året med nästan fyra procent till 674 000 ton. Även leveranserna till övriga huvudmarknader har gått tillbaka under året. Exporten till Storbritannien har minskat med fem procent medan leveranserna till Italien har sjunkit med nio procent. **Se diagram 2.3.**

2.4 Globala massaleveranser, ackumulerad procentuell förändring 2016 jämfört med 2015

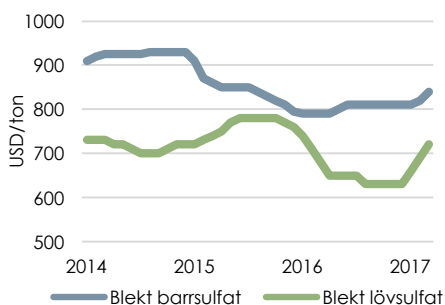
Källa: European Pulp Industry Sector

2.5 Världens leveranser av blekt sulfatmassa till Kina

Källa: European Pulp Industry Sector, Skogsindustrierna

2.6 Prisutveckling av blekt barr- respektive blekt lövsulfatmassa i USD, januari 2014-mars 2017

Källa: RISI

Under 2016 har däremot leveranserna till Asien fortsatt sin positiva utveckling. Exporten till Asien har ökat med nästan fyra procent och var 710000 ton. Till Kina, som är det enskilt största mottagarlandet i Asien av massa, har leveranserna fortsatt uppåt. Exporten till Indien har ökat medan leveranserna till Indonesien har minskat. 40 procent av den massa som har exporterats till Asien är dissolvingmassa, det är en massa som till stor del används för textiltillagring. Över 60 procent av den massa som har levererats till Indien och Indonesien utgörs av dissolvingmassa och till Kina är andelen dissolvingmassa cirka 30 procent

Under början av 2017 har leveranserna till våra huvudmarknader förbättrats. Exporten till Tyskland har börjat återhämta sig och är på samma nivå som 2016, även de övriga europeiska marknaderna har visat en positiv förändring. Leveranserna till Frankrike och Storbritannien har ökat medan leveranserna till Italien har sjunkit något. De totala leveranserna till EU har fortfarande en liten tillbakagång. Även leveranserna till Asien har fortsatt stiga. Exporten till Kina och Indien har fortsatt att stiga, det gäller både dissolvingmassa och blekt barrsulfatmassa.

De senaste åren har produktionen antingen varit oförändrad eller minskat något. Ny kapacitet av massa har körts igång och beräknas nå fullt utnyttjande under året och ge en positiv utveckling av produktionen. Med detta förväntas massatillverkningen stiga med drygt två procent under 2017

Globalt fortsatt stark efterfrågan

Det har varit en fortsatt gynnsam produktionsutveckling av den globala massamarknaden för blekt sulfat. Tillverkningen av blekt sulfatmassa steg med nästan fyra procent under 2016 och var 46,8 miljoner ton. Produktionen fördelar sig ganska jämt mellan de två blekta massakvaliteterna. Jämfört med 2015 har tillverkningen av blekt barrsulfatmassa stigit med nästan fem procent till 23,2 och den blekta lövsulfatmassan har gått upp med tre procent till 23,6 miljoner ton.

Under 2016 har det varit en fortsatt stark efterfrågan på blekt sulfatmassa i världen. De totala leveranserna av blekt sulfatmassa har stigit med fyra procent under 2016 till 46,5 miljoner ton. Efterfrågan är tämligen jämt fördelad mellan barr respektive lövsulfat. Globalt har det levererats 23,5 miljoner ton blekt lövsulfatmassa och 23 miljoner ton blekt barrsulfatmassa. Leveranserna av blekt barrsulfatmassa har haft en positiv utveckling 2016, det är bara till Japan som leveranserna har gått tillbaka med tre procent. För den blekta lövsulfatmassan har leveranserna till den Europeiska marknaden respektive Amerikanska marknaden sjunkit med två respektive fyra procent under 2016, medan den för de övriga marknaderna har varit en god utveckling. **Se diagram 2.4.**

Det är framförallt Kina som driver den starka efterfrågeökningen. Nästan en tredjedel av världens blekta sulfatmassaleveranser skeppas till Kina. Under 2016 har leveranserna till Kina ökat med hela 15 procent och leveranserna under december månad har nått rekordhöjder, det levererades 1,3 miljoner ton. **Se diagram 2.5.**

Det globala producentlagret av blekt sulfatmassa har sjunkit med tre dagar under december 2016 till 34 dagars leveranser.

Höjda massapriser

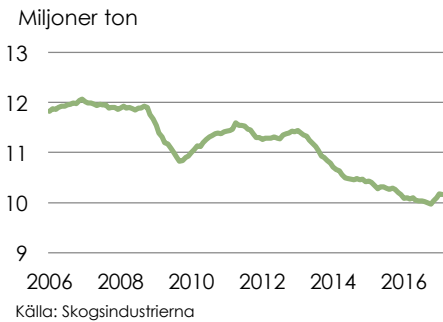
Massapriset kan röra sig snabbt både uppåt och nedåt. Lagerförändringar, kapacitetsutnyttjande och marknadsförväntningar hos köpare och säljare har stor inverkan på prisutvecklingen. Även valutaförändringar har betydelse. Under årets början har priset på blekt lövsulfat haft en stark uppgång med en ökning av 90 USD per ton och snittpriset i mars är 720 USD per ton. Priset för blekt barrsulfat har legat still under stora delar av 2016, men priset har nu börjat röra sig uppåt. Priset har fått en uppgång med 30 USD per ton och snittpriset i mars var 840 USD per ton. **Se diagram 2.6.**

3. Papper - marknadsutveckling

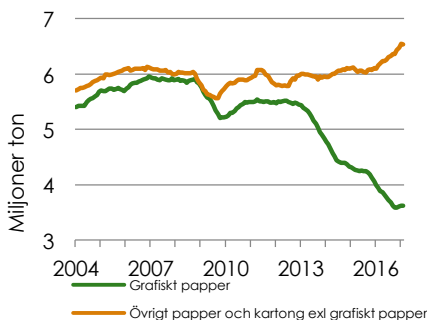
Katrin Heinsoo

- Fortsatt positivt för förpackningsmaterial
- Grafiskt papper minskar
- Stabil utveckling inom europeisk pappersproduktion

3.1 Sveriges pappersproduktion, rullande 12 månader

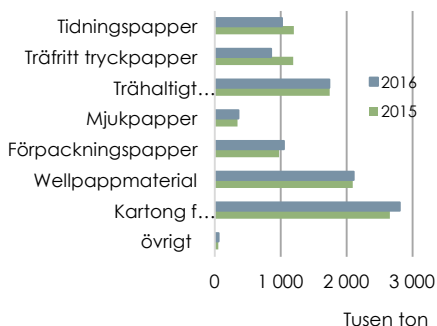

3.2 Produktion av papper i Sverige, fördelat grafiskt papper och övriga papperskvaliteter, rullande 12 månader

Källa: Skogsindustrierna

3.3 Leveranser per papperskvalitet

Källa: Skogsindustrierna

De jämförelser som redovisas avser samma period 2015 om inte annat anges.

Nedgången i den totala papperstillverkningen har bromsats in under det andra halvåret 2016 och för hela 2016 har produktionen gått tillbaka med 0,6 procent till 10,1 miljoner ton, men de första två månaderna 2017 har börjat positivt. **Se diagram 3.1.**

Utvecklingen inom de olika sektorerna har fortsatt följa sitt tidigare mönster, nedgång för produktionen av de grafiska papperskvaliteterna och fortsatt tillväxt för förpackningsmaterial.

Fortsatt tillbakagång för grafiskt papper

Grafiskt papper har som helhet haft en negativ utveckling under hela 2016, men under de senaste månaderna har takten avstannat och i början av 2017 har vi sett en positivare utveckling. Den totala tillverkningen av grafiskt papper för 2016 var 3,6 miljoner ton, en minskning med elva procent.

För 2016 har tillverkningen av tidningspapper backat med 15 procent, även träfritt skriv- och tryckpapper där kopieringspapper ingår, har fallit med hela 26 procent. Tillbakagången har bland annat påverkats av att det har skett produktionsnedläggningar inom det grafiska segmentet samt den fortsatt svaga utvecklingen inom det grafiska området. Däremot har det trähaltiga pappret haft en positiv utveckling i slutet av föregående år. För det trähaltiga pappret där bland annat magasin- och katalogpapper ingår, har tillverkningen ökat med nästan två procent under 2016.

Tillverkningen av förpackningsmaterial går stadigt uppåt

Produktionen av förpackningsmaterial har haft en gynnsammare utveckling under 2016. Tillverkningen för hela segmentet har ökat med nästan sju procent till 6,1 miljoner ton. De olika delsegmenten har stigit med mellan fyra till tio procent. Ny produktionskapacitet är bland annat en bidragande orsak till tillväxten. Mjukpapper och övrigt papper har också haft en fortsatt positiv utveckling. **Se diagram 3.2.**

Sveriges leveranser för 2016 går tillbaka

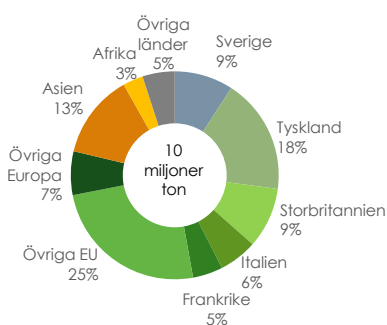
De totala leveranserna för 2016 har gått tillbaka med knappt tre procent till 10 miljoner ton. Pappersexporten har sjunkit med två procent till 9,1 miljoner ton medan de inhemska leveranserna har backat med fem procent till dryga 900 000 ton. Leveranserna varierar för de olika papperssegmenten. Leveranserna följer samma trend som för produktion, det vill säga att leveranserna av grafiskt papper har minskat medan leveranserna av förpackningsmaterial och övriga kvaliteter har ökat. **Se diagram 3.3.**

Exporten av grafiskt papper har sjunkit med tolv procent. Det varierar stort mellan de olika kvaliteterna inom grafiskt papper. Exporten av tidningspapper har minskat med nästan 15 procent och exporten av träfritt tryckpapper har sjunkit

med hela 30 procent, en bidragande orsak är nedlagd kapacitet inom detta produktområde. Däremot har exporten av trähaltigt tryckpapper, där bland annat magasin- och katalogpapper ingår, haft en stabilare utveckling av exporten och vid 2016 års utgång, var exporten på samma nivå som året innan.

För förpackningsmaterial har leveranserna fortsatt gå uppåt. Beroende på segment har exporten och de inhemska leveranserna stigit. Det största segmentet, kartong för förpackning har ökat med sex procent under förra året. Det näst största segmentet wellpappmaterial, där bland annat kraftliner ingår, har haft en ringa uppgång. Förpackningspapper där säckpapper och kraftpapper ingår, har visat en ökning med sju procent. För året har även leveranserna av mjukpapper stigit.

3.4 Sveriges leveranser per land/region, 2016

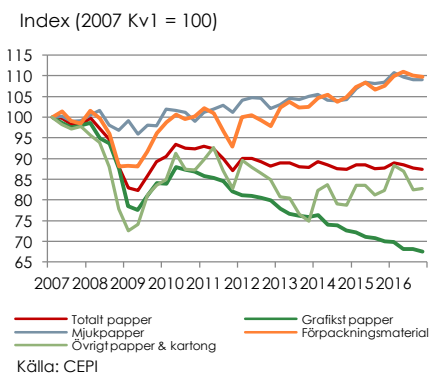
90 procent av det papper som produceras i Sverige har exporterats. Exporten för 2016 har minskat med två procent till 9,1 miljoner ton. Sverige största mottagareregion är EU, dit har ca 70 procent av exporten gått, det vill säga 6,3 miljoner ton. Till Asien har det sänts 1,3 miljoner ton papper. Till Tyskland, svensk skogsindustris enskilt största marknad, har det skickats totalt 1,8 miljoner ton, leveranserna har dock sjunkit med fyra procent. Tyskland är den största marknaden för nästan samtliga papperskvaliteter, det enda undantaget är mjukpapper. Leveranserna till Tyskland består till 61 procent av förpackningsmaterial framförallt kartong för förpackningar, 36 procent av leveranserna är grafiskt papper. Storbritannien som är Sveriges näst största enskilda marknad, dit har leveranserna gått tillbaka med elva procent. Hit har det framförallt skeppats wellpappmaterial och trähaltigt tryckpapper. Till Kina har det i första hand levererats förpackningsmaterial, det stora segmentet här har varit kartong för förpackningar. Se diagram 3.4.

En positiv start på 2017

Under årets första två månader har den svenska pappersproduktionen visat en positiv ökning. Totalt har tillverkningen ökat med fyra procent till 1,7 miljoner ton. Produktionen är på samma nivå som 2015. Nästan samtliga papperssegment har gått upp. För grafiskt papper har produktionen förbättrats med nästan två procent, inom segmentet är det bara träfritt papper som har haft fortsatt tillbakagång. För förpackningsmaterial har produktionen stigit med dryga fem procent, här visar samtliga kvaliteter en fortsatt uppgång. Tillverkningen av mjukpapper har vuxit marginellt.

Exporten för januari – februari i år har ökat med fem procent till 1,5 miljoner ton. Det grafiska pappret har gått upp med tre procent och förpackningsmaterial har ökat med sju procent. De inhemska leveranserna har också stigit med sju procent och var vid februaris utgång 154 000 ton. Exporten till EU har gått upp med två procent till 1 miljoner ton. De totala leveranserna till Tyskland och Italien har gått upp medan exporten till Storbritannien har backa något. Exporten till Asien har fortsatt sin positiva trend.

3.5 CEPI produktion per kvalitet

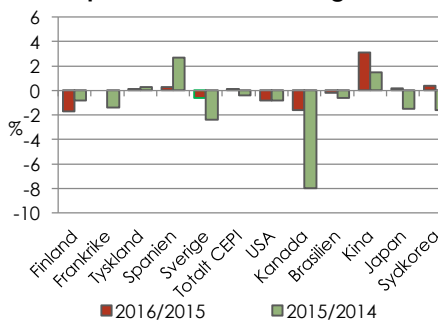

Den totala pappersproduktionen har under de senaste året gått tillbaka och under 2016 sjönk den med 0,6 procent. Under förra året har det skett stora ombyggnader inom olika produktsegment som nu är i full gång. Även om det har planerats viss nedläggning av kapacitet har det också skett om och förbättringsarbete som påverkar kapaciteten. Under innevarande år beräknar vi en tillväxt av den totala pappersproduktionen med cirka två procent.

Stabilt Europa

Den europeiska pappersproduktionen för 2016 har ökat något enligt den senaste statistiken från CEPI, Confederation of European Paper Industries. Papperstillverkningen inom CEPI-regionen har stigit med 0,1 procent till 90,9 miljoner ton. CEPI-länderna svarar för 86 procent av Europas pappersproduktion. Den svaga utvecklingen inom skriv- och tryckområdet har fortsatt och har påverkat den totala produktionen av grafiskt papper i Europa. De grafiska kvaliteterna

3.6 Pappersproduktion i vissa länder, procentuell förändring

Källa: CEPI, Skogsindustrierna

har fallit med fyra procent till 33,9 miljoner ton. Produktionen av tidningspapper har sjunkit med 6,4 procent medan de övriga grafiska kvaliteterna har gått tillbaka med tre procent vardera. **Se diagram 3.5.**

Tillverkningen av förpackningsmaterial har däremot fortsatt sin uppåtgående trend. Produktionen för 2016 har stigit med 2,5 procent till 45,5 miljoner ton. Wellpappmaterial som är det största segmentet inom Europa har ökat med nästan tre procent. Kartong för förpackning har också stigit med tre procent medan förpackningspapper har haft en ökning med 1,5 procent. Tillverkningen av mjukpapper har fortsatt att växa. För 2016 har produktionen gått upp 1,5 procent.

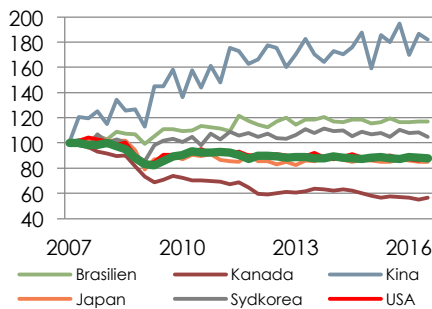
Den totala massatillverkningen inom CEPI-regionen har ökat till 35,9 miljoner ton, en uppgång med nästan två procent. Både den kemiska massan och den mekaniska massan har ökat. Det har tillverkats 26,3 miljoner ton kemisk massa och nästan 10 miljoner ton mekanisk massa inom CEPI regionen.

Utvecklingen av pappersproduktionen inom de olika CEPI-länderna skiftar. De tre största producenterna av papper inom CEPI-regionen är Tyskland, Finland och Sverige. Dessa tre länder svarar för 47 procent av pappersproduktionen inom CEPI. Tyskland det enskilt största landet, här har produktionen varit oförändrad under föregående år medan produktionen både i Finland och Sverige har gått bakåt med 1,7 respektive 0,6 procent för 2016. **Se diagram 3.6.**

För januari 2017 har produktionen inom CEPI-regionen ökat, med dryga en procent. En övervägande del av länderna har visat en gynnsam tillväxt under januari månad.

3.7 Pappersproduktion i världen

Index (2007 Kv1 = 100)

Källa: CEPI, Skogsindustrierna

Tyskland är den största pappersproducenten inom samtliga segment. En fjärdedel av det grafiska pappret har tillverkats i Tyskland, även Finland har en stor andel av den grafiska tillverkningen dryga 16 procent har tillverkats i Finland och Sverige står för elva procent produktionen. För 2016 har det tillverkats 33,9 miljoner ton grafiskt papper inom CEPI. Även inom förpackningsmaterial står Tyskland för 25 procent av tillverkningen. Sveriges andel av produktionen var dryga 13 procent och Finlands andel var knappa nio procent. Totalt har det producerats 45,5 miljoner ton förpackningsmaterial i CEPI-regionen. Mjukpapper som har en mindre del av CEPIS totala produktion här dominerar två länder, Tyskland och Italien med 21 respektive 20 procent av tillverkningen. Inom CEPI har det producerats 7,3 miljoner ton mjukpapper under föregående år.

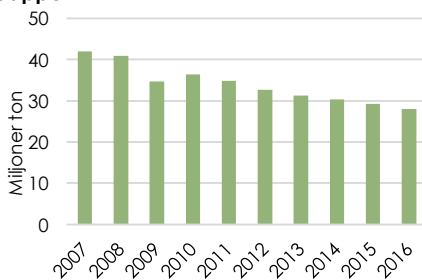
Global utblick

Globalt har det varit en skiftande utveckling av pappersproduktionen, det är framförallt hos tillverkare i Asien som produktionen har stigit. Enligt uppgifter från den kinesiska statistikbyrån har produktionen i Kina, världens största producent av papper, vuxit med 3,1 procent under 2016 till ungefär 112 miljoner ton. I USA, som är världens näst största pappersproducent, har produktionen gått tillbaka med nästan en procent till 72 miljoner ton. Japan som är den tredje största tillverkaren har haft en tillväxt med måttliga 0,2 procent till 26,3 miljoner ton papper. Pappersproduktionen i Sydkorea har ökat under föregående år, med 0,4 procent till 12 miljoner ton. Tillverkningen i Kanada har visat en tillbakagång, med nästan två procent. Den globala trenden håller i sig, med en fortsatt svag utveckling av grafiskt papper och en starkare tillväxt inom förpackningsområdet. **Se diagram 3.7.**

Fortsatt tillbakagång av grafiskt papper

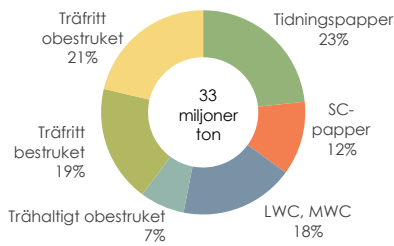
Den europeiska efterfrågan av grafiskt papper har fortsatt gå tillbaka. Den europeiska efterfrågan har minskat stadigt de senaste sex åren, bland annat på grund av minskad efterfrågan och nedlagd kapacitet. Under föregående år minskade den europeiska efterfrågan med fyra procent till 28 miljoner ton enligt den senaste statistiken från EURO-GRAPH, European Association of Graphic Paper Producers. **Se diagram 3.8.**

3.8 Europeisk efterfrågan av grafiskt papper

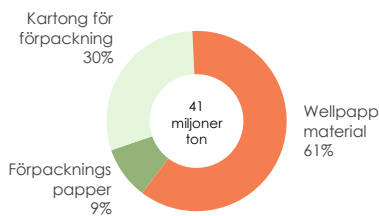
Källa: EURO-GRAPH, Skogsindustrierna

3.9 De europeiska leveranserna av grafiskt papper per kvalitet

Källa: EURO-GRAPH, Skogsindustrierna

3.10 Europas produktion av förpackningsmaterial

Källa: CEPI, Skogsindustrierna

De totala leveranserna av grafiskt papper har under 2016 sjunkit med fem procent till 33 miljoner ton, av dessa har 81 procent levererats inom Europa. Majoriteten av de olika segmenten inom grafiskt papper har haft en tillbakagång av efterfrågan under året, det enda undantaget är SC-papper.

SC-papper, som bland annat innehåller magasinpapper, är den kvalitet som har haft en efterfrågeökning. Den europeiska efterfrågan har gått upp med 2,4 procent till 3,2 miljoner ton och de europeiska leveranserna har stigit med 2,8 procent. Leveranserna av tidningspapper, som fortfarande är det enskilt största segmentet, har gått tillbaka med 3,5 procent. Även leveranserna av LWC och MWC, bestruket papper som framförallt används till tidskrifter, kataloger och reklammaterial, har fallit med hela nio procent. Den negativa utvecklingen har även fortsatt i Europa för de träfria kvaliteterna, de europeiska leveranserna sjönk med sex procent. De europeiska leveranserna fördelar sig på de olika kvaliteterna enligt **diagram 3.9**.

Fortsatt positivt för förpackningsmaterial

Den europeiska förpackningsindustrin har fortsatt sin positiva utveckling, men den varierar mellan de olika segmenten. Den totala produktionen har under 2016 ökat med 2,5 procent till 45,5 miljoner ton. Enligt den senaste tillgängliga statistiken, januari – december 2016 har produktionen av wellpappmaterial i Europa ökat till 27,8 miljoner ton, en uppgång med 2,6 procent. Wellpappmaterial är det enskilt största segmentet inom förpackningsmaterial, det står för 61 procent av produktionen. Leveranserna av wellpappmaterial har under samma period gått upp med 3,4 procent. Kartong för förpackningar som är det näst största segmentet här har produktionen stigit med nästan tre procent till 13,5 miljoner ton. De leveransuppgifter för som för närvarande finns tillgängliga för kartong för förpackningar täcker enbart 85 procent av den europeiska marknaden. Enligt denna statistik har leveranserna gått tillbaka med två procent. Produktionen av förpackningspapper har ökat med 1,5 procent till 4,3 miljoner ton, leveranserna har stigit med 2,3 procent under 2016. **Se diagram 3.10**.

Prisutveckling

Prisutvecklingen i Tyskland får här tjäna som indikator på prisutvecklingen i lokal valuta för svenska exportleveranser, eftersom Tyskland är Sveriges sammantaget enskilt största exportmarknad för papper. Prisutvecklingen kan dock vara annorlunda på andra viktiga marknader såsom Storbritannien, USA och Kina. Även för enskilda kvaliteter från ett företag kan prisutvecklingen vara annorlunda än den generella bild som ges här. Källa för prisuppgifterna är RISI.

Priset för tidningspapper har varit legat still och varit oförändrat sedan april förra året. Prisutvecklingen för SC papper ser likadan ut, det har inte förändrats något på de senaste 13 månaderna. För bestruket papper där bland annat LWC ingår, har priserna generellt minskat i början av 2016 för att sedan vara stabila och nu i början av året har priserna förändrats nedåt med i genomsnitt 2,5 procent. De obestrukna kvaliteterna bland annat kontorspapper, även här har det varit små prisförändringar. Under förra året har priserna sjunkit i genomsnitt med 2,5 procent. I mars månad har priserna börjat röra på sig. Priserna har i genomsnitt ökat med en procent.

Prisbilderna på förpackningsmaterial har legat stilla under det senaste halvåret, men de senaste tre månaderna har det skett prisförändringar uppåt. Priset för kraftliner har legat still i åtta månader, men i februari höjdes priset för de olika kraftlinerkvaliteterna, i genomsnitt med åtta procent. För testliner har prisbilderna varierat, här gick priset ner under det sista kvartalet 2016 för att nu i början av 2017 gå upp med i genomsnitt fyra procent. Även säckpapper har en positiv prisbild, under innevarande år har priset stigit med två procent.

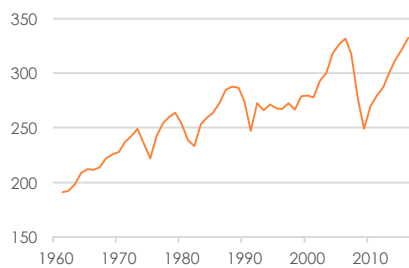
4. Sågade trävaror

Magnus Niklasson

- Världsproduktionen av trävaror tillbaka på rekordnivå
- Hot om trätullar skapar dramatik på USA-marknaden
- Hamnkonflikten i Göteborg kostsam för skogsindustrin

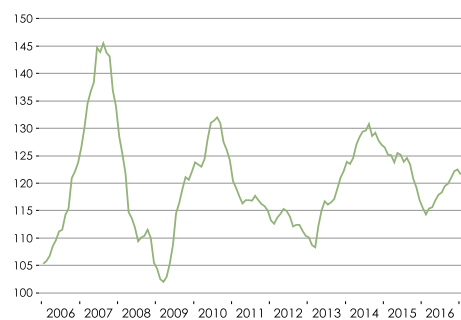
4.1 Världens produktion av trävaror

Miljoner kubikmeter.

4.2 Exportprisindex. Barrträvaror från Sverige

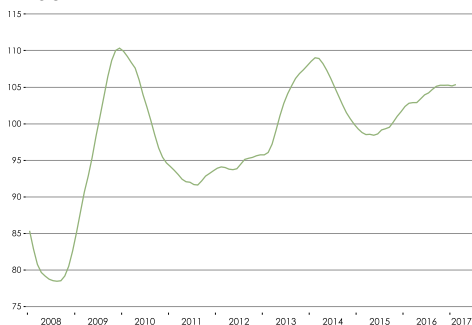
Index

Källa: SCB

4.3 Konfidensindikator. Sågverk

Index

Källa: Konjunkturinstitutet

Optimism utan eufori

Efter tio år av återhämtning är världens trävaruproduktion tillbaka på samma nivå som när den amerikanska bostadsbubblan sprack. **Diagram 4.1.** Efterfrågan är god och utgångsläget är generellt sett bättre inför årets vårsäsong än de senaste åren. Konsumtionen av träprodukter fortsätter att drivas av hög byggaktivitet både i Sverige och på många viktiga exportmarknader. Denna utveckling känns relativt stabil; man får leta efter mörka moln när det gäller efterfrågan.

Världens två största trämarknader USA och Kina utvecklades starkt under förra året och vi tror att den positiva utvecklingen på dessa marknader kan hålla i sig även i år. Sammantaget har vi en något mer positiv syn på utvecklingen än tidigare.

Det finns dock all anledning att påminna om trävarukonjunktorens tydliga cyklicitet, vilken tydligt framgår av **diagram 4.2.** Uppgångsfaserna har inte varit längre än ett och ett halvt år; den nuvarande uppgången har nu pågått i ett år. Risken är att produktionen ökar snabbare än efterfrågan, vilket trävarumarknaderna snabbt reagerar negativt på.

Att världsproduktionen nu är uppe på rekordnivåer innebär emellertid att kapacitetsutnyttjandet gått upp. Det bör minska risken för en riktigt snabb produktionsökning och öka sannolikheten för en något mer utdragen uppgång.

När det gäller sågverkens lönsamhet är kostnadsutvecklingen för timmer alltid mycket viktig. Trots svaga år för sågverken är timret idag relativt dyrt i Sverige, vilket är värt att påpeka.

Att logistiken fungerar är också avgörande, och i skrivande stund fungerar inte exporten med containrar. Detta skapar stora kostnader för sågverken, liksom för övrig skogsindustri. Orsaken är till stora delar den pågående hamnkonflikten i Göteborg.

Sammanfattningsvis speglar nog Konjunkturinstitutets konfidensindikator för sågverk känslan i branschen väl. **Diagram 4.3.** En positiv utveckling under hösten har hållit i sig under vintern även om många kanske hoppats på ännu bättre efterfrågan. Problemen med containerlogistiken har tillkommit på den negativa sidan. Resultatet är att indikatorn har planat ut på en relativt hög nivå under de senaste månaderna.

I detta kapitel kan du läsa mer om den rekordhöga världsproduktionen, tull- och marknadsdramatik i USA, samt en sammanfattning av Sveriges trävaruexport 2016.

Globala träproduktionen tillbaka på förkrisnivå

För ett år sedan bedömde vi att den globala konsumtionen 2016 skulle öka med drygt tre procent samtidigt som vi trodde att produktionen endast skulle öka två procent. Högre efterfrågan än utbud, vilket förstås är positivt för sågverken. Produktionen har med stor sannolikhet ökat mer än vi tidigare trodde. I vårt närområde har Finland och Tyskland ökat betydligt mer än prognosen, sju respektive fem procent, och även Rysslandsproduktionen har ökat rejält. En uppskattning av förra årets världsproduktion landar på en ökning med omkring 3,5 procent. Det motsvarar mellan fyra och fem miljoner kubikmeter mer än prognosen. Det är mycket trävaror. Världens produktion är därmed tillbaka på 330 miljoner kubikmeter, samma nivå som före finanskrisen.

Inget överutbud

Det är positivt att marknaderna verkar ha sugit upp denna produktionsökning. Även vår konsumtionsprognos var alltså för låg. Det är inte omöjligt att konsumtionen faktiskt ökar i en takt närmare fem procent per år för tillfället.

Kina är den stora positiva överraskningen. I våras var vi mycket försiktiga när det gällde kinamarknaden. Vår prognos var faktiskt en liten nedgång av träkonsumtionen. Det blev istället en stor uppgång. Kina har ensamt sugit upp huvuddelen av de "extra" fyra till fem miljonerna. Faktum är att importen av barrträvaror till Kina ökade 21 procent 2016, motsvarande 3,6 miljoner kubikmeter. Ännu mer positivt är att signalerna från Kina tyder på en fortsatt stark marknad. Även på övriga marknader utvecklas efterfrågan på trä i nivå med eller bättre än vi förutspått tidigare.

Tabellen nedan sammanfattar vår bedömning av hur trävarukonsumtionen utvecklades och fördelades per världsdel 2016.

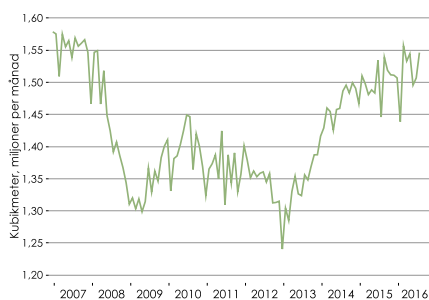
Tabell 4.1. Världens konsumtion av barrträvaror 2016 per världsdel

	Träkonsumtion, milj. m3	Förändring 2016	Andel av global konsumtion
Europa	108	3,0%	33%
Nordamerika	100	8,1%	29%
Sydamerika	21	0,0%	7%
Asien (exkl. Mellanöstern)	72	4,3%	21%
- varav Kina	52	5,2%	15%
- varav Japan	15	1,7%	5%
- varav övriga (exkl. MENA)	5	4,0%	2%
MENA	16	0,0%	5%
Övrigt	18	2,0%	6%
Totalt	335	4,3%	100%

Källa: Skogsindustrierna

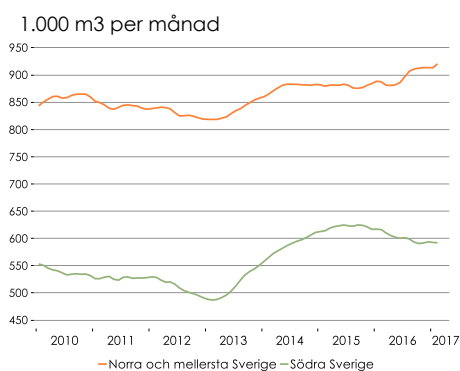
Jämfört med tidigare uppgångsfaser sedan finanskrisen är nu kapacitetsutnyttjandegraden högre. Risken att marknaden "sågas sönder" lika snabbt och orsaka prisnedgång kan därför vara mindre.

4.4 Svensk trävaruproduktion planar ut

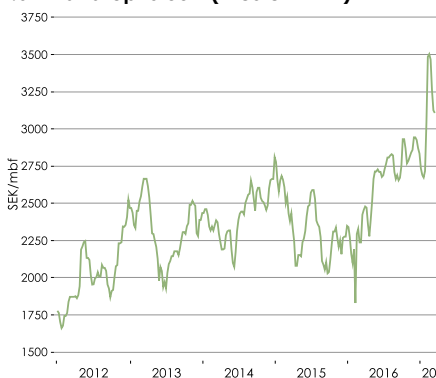

Källa: Skogsindustrierna

4.5 Trävaruproduktion i Södra respektive mellersta och norra Sverige

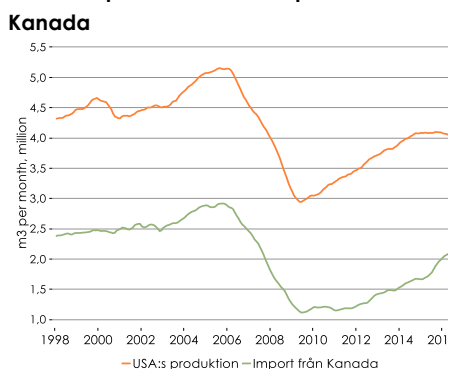

4.6 Trävarupris USA (Western 2x4)

Källa: Macrobond

4.7 USA:s produktion och import från Kanada

Källa: SvanData

Ännu ingen ökning av svensk produktion

Trots optimismen ökar inte produktionen i Sverige. Det är södra Sverige som håller tillbaka. Eftersom de nordligare respektive sydligare trävarorna skiljer sig åt en del när det gäller kvalitet och marknader är det relevant att skilja på dessa regioner. **Diagram 4.5** visar att produktionen i södra Sverige var som högst redan under hösten 2015 och därefter har minskat. I den nordligare delen av Sverige var det ungefär då som produktionen sköt fart och har fortsatt att öka stabilt, särskilt granproduktionen. I södra Sverige har en del strukturella förändringar skett och fortsätter att ske, vilka begränsat produktionsvolymen.

Trots de bättre tiderna för sågverken tror vi inte att produktionen på kort sikt kommer att öka mer än marginellt i södra Sverige. Kapacitet för en ökning finns visserligen, men de höga timmerpriserna är sannolikt en avgörande begränsning för tillfället. Längre norrut tror vi att produktionen ökar ytterligare en del. Efter en minskning av produktionen i fjol till 17,9 miljoner kubikmeter (-2 %) tror vi att produktionen i år kommer att öka i takt med den bättre marknaden. Ökningen stannar dock vid ca 3 procent, vilket skulle betyda att Sveriges produktion för tredje året i rad växer mindre än världskonsumtionen. Ur ett marknadsperspektiv finns det alltså en potential att öka produktionen, medan situationen på råvarumarknaden för närvarande håller nere Sveriges marknadsandelar.

Nu händer det i USA!

Den handelstvist som pågår mellan USA och Kanada närmar sig ett avgörande. I slutet av april förväntas amerikanska myndigheter besluta om försäljningen av kanadensiska trävaror i USA anses vara otillbörligt gynnad. Amerikanska trävaruproducenter hävdar att kanadensiskt timmer är subventionerat av de Kanadensiska delstaterna, vilka äger huvuddelen av skogen i Kanada. Delstaterna säljer alltså timret för billigt, menar man. Om den amerikanska myndigheten, där beslutet nu ligger, går på de amerikanska trävaruproducenternas linje kommer sannolikt så kallade utjämningstullar ("countervailing duties") på 25-30 procent att införas.

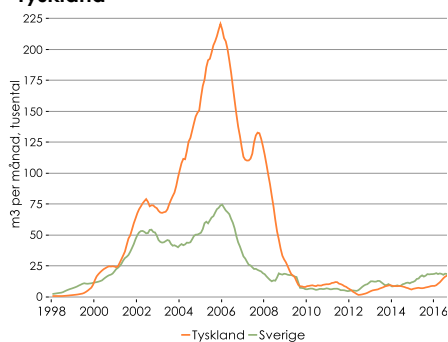
Under bara några dagar i slutet av februari fullständigt exploderade de amerikanska trävarupriserna med mer än 25 procent. **Diagram 4.6.** Spekulationerna och osäkerheten kring strafftullarna var sannolikt avgörande för prisuppgången även om den i grunden goda marknaden för trävaror också hjälpte till. Just denna effekt har de amerikanska sågverksföretagen önskat sig kan man förmoda. Priserna har sedan fallit tillbaka igen, men är kvar på en hög nivå.

Trävarupriserna i USA historiskt är väldigt volatila (och har historiskt inte haft särskilt nära koppling till priserna i Europa). Mycket talar för att det kommer att svänga ännu mer än vanligt närmsta tiden.

Importen från Kanada står för ungefär 30 procent av det amerikanska behovet av trä, en andel som varit relativt konstant under många år. **Diagram 4.7.** Det är därför logiskt att en kraftig kostnadsökning för kanadensisk produktion påverkar priserna uppåt i hela USA.

Tvisten är inte ny utan har förekommit sedan åtminstone åttiotalet. Upprepade gånger tidigare har USA infört strafftullar. Dessa har sedan överklagats till internationell handelsdomstol av Kanada, som efter långa processer brukar få rätt. USA har då fått betala tillbaka de inbetalade strafftullarna. Nästa steg har varit att länderna förhandlat fram tidsbegränsade överenskommelser om regler för trävaruhandel. Sen har man börjat tvista igen och så har det hållit på. Kost-samma processer. Vilka som i långa loppet blir vinnare – om det finns några – är inte självklart.

4.8 USA:s import från Sverige och Tyskland

Källa: SvanData

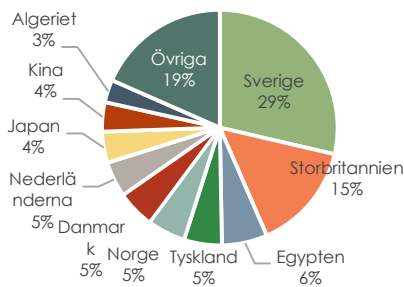
I skrivande stund framstår dock USA-marknaden som mer lönsam för export från Sverige (och övriga Europa) än på mer än tio år. Tyskland och Sverige är de två europeiska länder som tidigare exporterat mer betydande volymer av trävaror till USA, men bara under några få år. **Diagram 4.8.** Medan den tyska exporten till USA ökade under hela 2016 har den Svenska exporten åtminstone varit stabil runt 250 000 kubikmeter under ett par år. Det blir intressant att följa utvecklingen i år.

Sveriges export av trävaror 2016

	Januari- December	Januari- December
	Sågat och hyvlat (1000 m3)	Förändring jämfört med förra året
Sverige	5 215	2%
Storbritannien	2702	0%
Tyskland	948	-6%
Nederländerna	887	3%
Danmark	937	10%
Norge	956	0%
Frankrike	358	12%
Övriga Europa	1 184	
Export Europa	7 971	2%
Egypten	1136	-14%
Algeriet	566	-8%
Övriga Afrika	660	
Mellanöstern	566	-4%
Japan	779	15%
Kina	779	48%
Övriga Ostasien	240	
USA	245	-3%
Övrigt	299	
Total Export	12996	1%

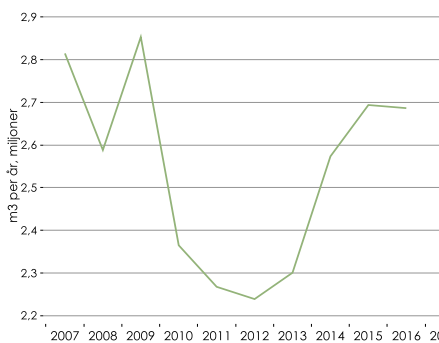
Källa: SCB

4.9 Svenska sågverks leveranser januari-augusti 2016, fördelning per marknad

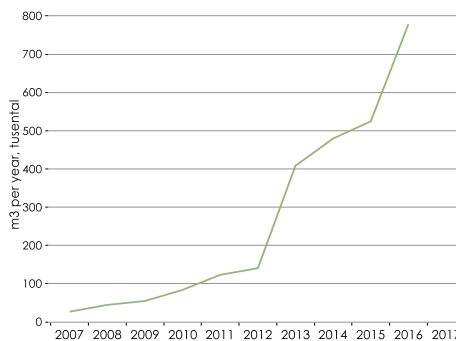
Källa: SCB, Skogsindustrierna

4.10 Sveriges export till Storbritannien

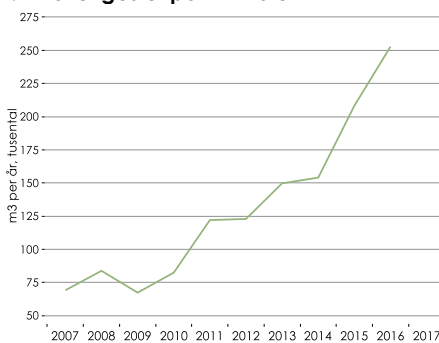
Källa: SvanData

4.11 Sveriges export av barrträvaror till Kina

Källa: SvanData

4.12 Sveriges export till Polen

Källa: SvanData

Trävaruexport för 26 miljarder 2016

Svenska sågverk exporterade trävaror för 25,8 miljarder kronor 2016. Det var en procent mindre än 2015. Volymen var något större men medelpriset minskade marginellt.

Diagrammen till vänster visar exportutvecklingen den senaste tioårsperioden till ett antal marknader. Exporten till vår största exportmarknad Storbritannien återhämtade sig starkt under 2014 och 2015 och låg under 2016 kvar på oförändrad nivå.

Kvartetten Tyskland, Danmark, Norge och Nederländerna är alla viktiga och ungefär lika stora marknader för svenska sågverk. Tillsammans står dessa länder för ungefär en tredjedel av den totala exporten. De är alla relativt stabila europeiska "hemmamarknader" med sakta men säkert ökande byggaktivitet. Av dessa länder ökade exporten till Danmark med tio procent, medan ökad konkurrens från kraftigt ökad inhemsk produktion i Tyskland bidrog till en minskning med sex procent till denna marknad. Exporten till Norge och Nederländerna var relativt stabil. Polen är snabbväxaren bland europamarknaderna. Ökningen har varit stabil under många år och uppgick förra året till 21 procent.

Exporten till vår volymmässigt näst största marknad Egypten minskade dock för andra året. En annan stor arabisk marknad Saudi-Arabien visar också fallande nivåer. Generellt sett minskar volymerna till de viktiga furumarknaderna i Mellanöstern och Nordafrika medan de ökar till de östasiatiska marknaderna. Av dessa utmärker sig Kina med en fantastisk utveckling de senaste åren, vilket tydligt framgår av **diagram 4.11**. Även exporten till Japan ökade förra året. Kina passerade dock med en hårsån Japan som största Asiatiska exportmarknad förra året.

Tillbaka på "ruta ett" efter tio år

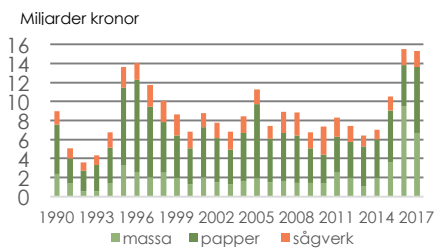
Sammanfattningsvis är läget för de svenska sågverken i skrivande stund ganska bra. Världproduktionen är tillbaka på rekordnivå samtidigt som den svenska produktionen ligger något under toppnivåerna från högkonjunkturåren. Det är lockande att påstå att trävarumarknaden efter snart tio ganska turbulenta år av återhämtning nu kan vara tillbaka på "ruta ett". Världen kommer att behöva mycket klimatvänliga och smarta träprodukter under de närmsta 40 åren då det förväntas byggas lika många bostäder som hittills under hela mänsklighetens historia. Framtiden bär på stora möjligheter för trä.

5. Investeringar, exportvärde

Katrin Heinsoo

- Skogsindustrins investeringar fortsätter
- Exportvärdet 125 miljarder

5.1 Investeringar 1990-2017

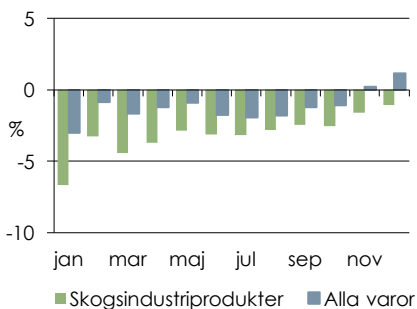
Källa: SCB februarienkät 2017

5.2 Investeringar, utfall 2015- 2016, prognos 2017

Miljarder SEK	2015	2016	2017
Sågverk och hyvlrier	1,504	1,672	1,726
Massaindustrin	3,566	9,526	6,669
Pappers- och pappindustri	5,458	4,293	6,936
Industri för trä och varor av trä	0,670	1,016	1,740
Industri för pappers- och pappvaror	0,871	1,024	1,074
Totalt Skogsindustrin	12,069	17,531	18,145

Källa: SCB februarienkät 2017

5.3 Procentuell förändring av exportvärde för skogsindustriprodukter samt alla varor, ackumulerat 2016/2015

Källa: SCB, Skogsindustrierna

Skogsindustrin fortsätter investera

Enligt SCB senaste statistik, Investeringssenkät februari 2017, har investeringarna inom tillverkningsindustrin ökat med 12 procent under 2016. Investeringarna uppgick till nästan 65 miljarder kronor. Det är framförallt massa- och pappersindustrin samt läkemedelsindustrin som står för ökningen. Massa och pappersindustrins investeringar har stigit med nästan 50 procent och läkemedelsindustrins med 43 procent. Investeringarna inom gruvindustrin har stadigt minskat under de senaste åren, investeringarna under 2016 minskade med 38 procent. Även investeringarna inom stål- och metallverk har minskat under 2016 med nästan 25 procent. Skogsprodukternas andel av investeringarna har ökat med 6 procent under 2016, till 28 procent, samma andel gäller även för 2017. För 2017 förväntas investeringarna inom tillverkningsindustrin ligga kvar på samma nivå som föregående år. Investeringarna varierar mellan de olika industrigrenarna. Massa och pappersindustrin ligger kvar på samma nivå, stål- och metallindustrin förväntas öka sina investeringar.

Inom skogsindustrin varierar den investerade volymen. Enligt februarienkäten förväntas massaindustrins investeringar sjunka något med knappa en procent till 6,7 miljarder kronor. Investeringarna inom pappersindustrin förväntas stiga med 61 procent till 6,9 miljarder kronor. För sågade trävaror förväntas investeringarna stiga med tre procent till 1,7 miljarder kronor. **Se diagram 5.1 och 5.2.**

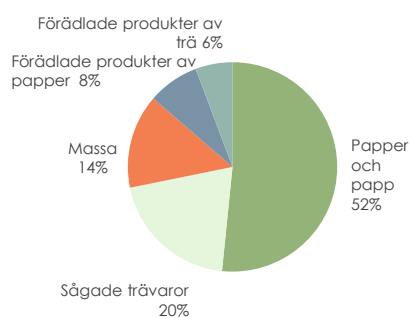
De svenska massa- och pappersbruken har de senaste åren satsat på investeringar. Hösten 2016 aviserades det om stora investeringar inom pappersindustrin, bland annat en ny kartongmaskin. Under början av året har det också aviserats om nya investeringar inom samtliga delbranscher inom skogsindustrin. Det sker investeringar inom bioprodukter, biobränslepannor, torkanläggningar, såglinjer, kapacitetshöjande åtgärder, med mera.

Skogsprodukters exportvärde 2016 -125 miljarder

Under perioden januari-december 2016 har värdet av den svenska exporten stigit med en procent till 1194 miljarder kronor och varuimporten har under samma period ökat med tre procent till 1 204 miljarder kronor, jämfört med 2015. Handelsnettot för 2016 var minus 10 miljarder. Under samma period har varuexporten i volym ökat med 3,5 procent och varuimporten steg med 5,6 procent.

Värdet av den totala exporten för 2016 var 1 194 miljarder kronor. Verkstadsvärdena står för 46 procent av det totala exportvärdet och värdet av dessa har ökat med två procent under föregående år. Exportvärdet för kemivaror, som svarar för 13 procent av exportvärdet, har sjunkit med en procent medan värdet för mineralvaror har ökat med en procent. Det totala värdet för skogsvaror har gått tillbaka med en procent. Skogsvarornas andel av de totala leveranserna var 10,5 procent. **Se diagram 5.3.**

5,4 Exportvärde 125 miljarder

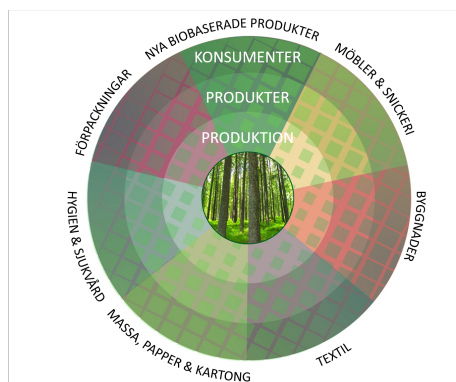
Källa: SCB,

Utvecklingen för de olika delarna inom skogsprodukter har varierat, jämfört med 2015 års siffror. För sågade trävaror har exportvärdet sjunkit med 0,6 procent till 25,8 miljarder kronor, för pappersmassa har värdet gått tillbaka med hela sju procent till 17,5 miljarder kronor, medan exportvärdet för papper har minskat med 0,7 procent till 64,7 miljarder kronor. För de förädlade produkterna har utvecklingen varit positiv, en uppgång med tre procent. **Se diagram 5.4.**

6. Forskning och utveckling

Torgny Persson

Konsumenterna efterfrågar produkter från förnybar råvara

Biobaserade material, produkter, tjänster

Forskning och utveckling är en förutsättning för skogsindustrins långsiktiga konkurrenskraft

Det går bra för svensk skogsindustri och stora investeringar i ny produktionskapacitet görs. Investeringsbesluten de senaste åren för massa, papper, kartong och den trämekaniska industrin uppgår till mer än 40 miljarder under åren 2014-2019. Drivkraften för investeringarna är i många fall den strukturomvandling som sker inom skogsindustrin där efterfrågan på grafiskt papper minskar och efterfrågan på produkter som exempelvis hygienpapper, kartong och sågade trävaror ökar.

För att bibehålla och ytterligare utveckla den svenska skogsindustrins position på den internationellt konkurrensutsatta marknaden är det viktigt att svensk skogsindustri har tillgång till forskning i världsklass. Idag investerar svensk skogsnäring drygt fyra miljarder kronor årligen i forskning, enligt Skogsindustriernas uppföljning, varav industrin står för två tredjedelar och staten bidrar med en tredjedel.

För att stärka konkurrenskraften och fortsätta omställningen mot ett biobaserat samhälle behöver emellertid skogsnäringen satsa mer på forskning som leder till innovationer. Forskning är lönsamt om forskningsinvesteringarna sker inom rätt områden och om skogsindustrin säkerställer att resultaten kommer till användning i effektivare processer och smartare produkter som ger ekonomiskt mervärde.

Skogsindustrin, skogsägarna, och det svenska forskarsamhället har gemensamt arbetat fram en långsiktig forskningsstrategi för den svenska skogsnäringen – Skogsnäringens forskningsagenda. I den framhålls att vägen framåt för svensk skogsnäring ligger i en utveckling mot produkter med högre förädlingsvärde och i att finna nya affärsmöjligheter baserade på skoglig råvara och på skogen som naturresurs. En väsentlig del för att målet om en växande bioekonomi ska nås är att vi också utvecklar befintliga produktionsanläggningar för ökad tillväxt och en fortsatt bibehållen konkurrenskraft.

Skogsnäringen har utmärkta förutsättningar att bidra till en hållbar utveckling. Ett skogsbruk som ger högre biomassaolymer och samtidigt skapar andra värden i form av ekosystemtjänster, biologisk mångfald och rekreationsvärden är både realistiskt och angeläget. Omvandlingen måste emellertid understödjas av kraftfulla forskningsinsatser. Genom inriktning mot strategiska frågeställningar och effektiv samordning av kompetenser får skogsnäringen en forskning i världsklass. Det är det som Skogsnäringens forskningsagenda handlar om. Den skogliga och skogsindustriella forskningen ska bidra till att:

- Bevara konkurrenskraften i befintliga produktionsanläggningar för att bibehålla lönsamheten och därigenom finansiera utveckling av nya produkter och processer.
- Öka tillgången på skogsråvara, samtidigt som skogsbruket bedrivs hållbart.
- Utveckla nya biobaserade produkter, för att ersätta dagens fossilbaserade material och produkter.

- Stimulera ett ökat industriellt träbyggande, för att nå ett mer fossilfritt och hållbart byggande.
- Öka det internationella forskningsarbetet, inte minst för att svensk skogsindustris marknad är internationell.

Mycket av den forskning som pågår redan idag är inriktad mot att effektivisera processer och förbättra existerande produkter. Anledningen är enkel, ny kunskap går fort att implementera. Effektiviseringar minskar också råvarubehovet och ger energibesparingar.

Men synen på hur trä kommer användas i den framtida bioekonomin har förändrats enormt de senaste åren. Tekniska genombrott visar att den svenska skogen kan utvecklas till en mängd nya material. Forskningsprojekt levererar resultat som utmanar vår fantasi och skapar möjligheter till produkter och användningsätt på både kort och lång sikt.

Och utvecklingen har redan börjat, mikrofibrillär cellulosa är resultatet av nyligen uppnådda forskningsgenombrott som gör det möjligt att plocka ut trädets minsta byggstenar och sedan sammanfoga dessa för att skapa biobaserade nya supermaterial. Papper gjort på mikrofibrillär cellulosa är fem gånger så starkt som vanligt papper och kan ersätta plastbarriärer. Materialets egenskaper är så extrema att det skulle kunna användas i skottsäkra västar. Flera företag och forskningsaktörer har redan byggt egna pilotanläggningar för mikrofibrillär cellulosa.

Sensorer och tryckt elektronik skapar också spännande möjligheter i kombination med träfiberbaserade förpackningar. Med en speciell streckkod kan den framtida förpackningen också tala om för dig via ett meddelande till mobilen, eller den uppkopplade kylan, när mjölken blivit sur. För några år sedan formulerades ett antal visionära utmaningar i Ekoportal2035, ett exempel var WoodPrint som framtidens förnybara medium för 3D-skrivare. Kristallin cellulosa och ett hårdmaterial plottas i skrivaren – tänk att skriva ut egna dörrhandtag, reservdelar, och leksaker i trä.

Ett annat var HydroLock för våtutrymmen för att ge enklare tätskikt, ett halvfabrikat av golv och väggskivor som "svetsas" samman på plats. För att möta dessa utmaningar krävs långsiktig forskning och ett system som stödjer utvecklingen av nya produkter på de resultat som forskas fram.

Sverige har en lång tradition av att bygga en- och tvåvåningshus i trä. De senaste årtiondena har många insett träets stora tekniska och miljömässiga fördelar. Det har lett till att allt fler höghus, sporthallar och vägbroar byggs med trästomme. I dag står det moderna träbyggandet av flervåningshus för en marknadsandel på ca 10 % och intresset fortsätter bara att öka. Skogsindustriernas/Svenskt Träs vision är att dubbla denna siffra till 2020.

Ingen annan byggt teknik har utvecklats så snabbt som det moderna träbyggandet. Med trästommar i våra byggnader kan vi visa upp ett spektrum av fördelar jämfört med annat byggande. Bygga i trä är kostnadseffektivt, snabbt, säkert och har låg miljöbelastning, men det finns fortfarande en stor potential att ytterligare utveckla framför allt det industriella träbyggandet.

Den svenska skogen är välkött. För varje träd som avverkas planteras minst två nya och den årliga tillväxten ökar för varje år. Skogsnäringen behöver dock forskning inriktad på att öka tillväxten i skogen ytterligare samtidigt som skogsbruket sker hållbart med hänsyn till många olika aspekter. Ett hållbart brukande av skogen är en förutsättning för att möta framtidens förväntningar. När samhället i framtiden använder mer förnybara råvaror och fasar ut de fossilbaserade materialen behövs mer skogsråvara. Forskningen behöver därför inriktas på att skogens värdeskapande maximeras genom att skogsråvaran i varje skede används där den

Om svensk skogsindustri

Skogsindustrin är en av Sveriges viktigaste basindustrier. Av svensk industris sysselsättning, omsättning och förädlingsvärde svarar skogsindustrin för 9 – 12 procent. Andelen av den svenska varuexporten är 11 procent, vilket motsvarade 125 miljarder kronor år 2016. Den svenska skogsindustrin är starkt exportinriktad. Av massa- och pappersproduktionen exporteras nära 90 procent, och motsvarande för sågade trävaror är nära 75 procent. Sverige är världens tredje största exportör sammanlagt av papper, pappersmassa och sågade trävaror.

Om Skogsindustrierna

Skogsindustrierna är branschorganisationen för massa-, pappers- och den trämekaniska industrin. Organisationen företräder ett 50-tal massa- och pappersbruk i sammanlagt i ett 20-tal koncerner/företag och cirka 120 sågverk i ett 60-tal koncerner/företag, samt ett 40-tal företag med nära anknytning till skogsindustrin. Inom Skogsindustrierna ingår verksamheten Svenskt Trä och sekretariatet för BioInnovation.

Om rapporten "Så går det för skogsindustrin"

"Så går det för skogsindustrin" är en redogörelse för utvecklingen och läget för skogsindustrin och dess delbranscher sågverks-, massa- och pappersindustrin. Rapporten innehåller även en prognos för den ekonomiska utvecklingen i världen i allmänhet och för svensk skogsindustri i synnerhet. Informationen baseras på officiell statistik och på Skogsindustriernas statistik. Rapporten kommer ut tre till fyra gånger per år och riktar sig till en bred läsekrets av beslutsfattare, journalister, analytiker och andra intressenter. Rapporten finns på skogsindustrierna.se

genererar störst värde och att fibern används så många gånger som möjligt innan den blir bioenergi.

Skogsnäringen har lösningen på flera av de globala utmaningar som finns idag. För att stärka Skogsindustriernas konkurrenskraft och fortsätta omställningen till ett biobaserat samhälle behöver Sverige satsa mer på forskning och innovation.

Kontakt: Mats Kinnwall

Skogsindustrierna
Box 55525
102 04 Stockholm
mats.kinnwall
@skogsindustrierna.se
Telefon: 08 762 72 66